

КЛИФЪРД САЙМЪК ДА ПАДНЕШ КАТО МЪРТЪВ

Превод от английски: [Неизвестен], —

chitanka.info

На всички е известно, че след кацането на космически кораб на девствена планета минава поне седмица, преди първият представител на местната фауна да се реши да напусне убежището си и да се огледа. Но този път...

Едва успяхме да отворим люка и да спуснем стълбата и стадо хростозаври наобиколиха кораба. Стояха притиснати плътно един до друг и изглеждаха нелепо. Сякаш бяха излезли от рисунка на карикатурист, пиян до козирката, и като част от бълнуването му се бяха появили пред нас. По размери надминаваха кравите, но явно им отстъпваха по грациозност. Гледайки ги, можеше да се предположи, че формата им е възникнала след непрекъснати блъскания в каменна стена.

Разноцветни петна — виолетови, розови, изумрудено зелени и дори оранжеви — покриваха пъпчивите синкави кожи на тези блажени създания. Подобно нещо нямаше нито едно уважаващо себе си същество. Сумарно петната образуваха нещо като шахматна дъска, направена от защити парцали, които някоя стара дама е пазила в сандъка на тавана си.

Честно казано, не това бе най-ужасното...

От главите, телата и всички останали части нагоре се изправяха множество „клонки“, които създаваха впечатление, че съществата се крият в гъсталаците на млади храсти, по-точно казано, че неумело се опитват да се маскират. И като завършек на безумието, картината се освежаваше от нещо подобно на плодове и зеленчуци, растящи по „клонките“.

Ние се спуснахме по стълбата на зелената поляна пред кораба. Няколко минути минаха в мълчание. Ние разглеждахме хростозаврите, те — нас, докато едно от съществата не тръгна в наша посока. Спря на два-три метра, повдигна печалните си очи и падна мъртво в краката ни.

Веднага стадото се обърна и съществата тромаво тропайки запълзяха, сякаш си бяха изпълнили поставената им мисия, задоволили бяха собственото си любопитство и сега си опиваха в къщи.

Джулиън Оливър, ботаникът, вдигна треперещата си ръка и изтри капчиците пот по челото.

— Поредната загадъчност... — простена той. — Е, защо, обяснете ми, на нас никога не ни върви? Защо не можем да кацнем на планета, където всичко е ясно и просто?

— Защото съществуват само в мечтите — отвърнах аз. — Спомнете си храсталака от Геймъл-3, който през първата половина от живота си не се различаваше по нищо от обикновен зрял домати, а във втората ставаше отровен звяр, с опасност за хората категория А.

— Спомням си — отвърна печално Оливър.

Биологът Макс Вебер внимателно се приближи до падналия храстозавър и леко подритна тялото с крака.

— Цялата работа е там — произнесе той бавно, — че геймълианският домати е под закрилата на Джулиън. А тези същества... Как ги нарекохте? Аха, храстозаври. Така, така, те накуп ще се качат на моята тънка шия.

— Чак пък само на твоята! — протестира Оливър. — Какво можеш да ни съобщиш за храста по тялото на съществата, а? Нищо конкретно. Ще стане така, че аз ще трябва да се занимавам с тях дори повече от тебе.

Запътих се бързо към тях и прекъснах спора им. Вебер и Оливър не го спираха от запознанството ни преди двадесет години. Нито посетените планети, нито изминатите заедно стотици парсеци бяха изменили взаимоотношенията им. Отлично съзнавах, че да спря спора им е невъзможно, но в даденото положение имаше смисъл да го отложим за известно време.

— Престанете — намесих се аз. — След няколко часа започна нощта. Трябва да решим въпроса с лагера.

— Но храстозавъра... — започна Вебер. — Не можем да го оставим да лежи така...

— И защо не? На планетата има милиони от този вид. Като иска, да лежи!

— Но съществото падна като мъртво! Ти сам видя това!

— Видях, но точно този храстозавър е стар и болен.

— Не. Съществото е в разцвета на силите си.

— Нека пренесем дискусията за физическото състояние на храстозавъра на вечерята — включи се в разговора бактериологът Алфред Кемпър. — И аз съм заинтересуван не по-малко от теб, но Боб е прав. Първо да решим въпроса с лагера.

— И още нещо — допълних, като сурово поглеждах колегите си. — Колкото и безопасно и благополучно да изглежда този свят, ние сме длъжни строго да изпълняваме правилата на инструкциите: нищо да не

късаме и да не ядем. Ще прием вода, която сме донесли със себе си. Никакви нощни разходки. И никаква безгрижност!

— Но нали на планетата няма нищо друго освен безкрайните стада хростозаври. Нито дървета, нито хълмове, нито... с една дума — нищо. Това не е планета, а едно безкрайно пасбище — Вебер не можеше да се успокои, а той знае правилата и инструкциите не по-зле от мен. Просто особеност на характера му — не може да се съгласява веднага.

— Така че, какво ще правим, момчета? — извиках аз. — Ще разпъваме ли палатките? Или още една нощ ще прекараме на борда на кораба?

Въпросът ми, както и предполагам, попадна точно в целта, и още преди залез слънце близо до кораба израстна малко платнено градче. Екологът и по съвместителство готвач Карл Парсънс монтира походната кухня и преди да успеем да поставим последното колче на последната палатка, той гръмка обяви:

— Вечерята е готова!

Всички се хвърлиха към масата, а аз се насочих към палатката си. Както обикновено момчетата се разсмяха преди да се нахвърлят на яденето.

Поне три пъти на ден, а някои пъти и повече си обменяме с приятелите „своеобразни комплименти“. И не възникват никакви недомлъвки и обиди — те непрекъснато се изказват по повод на диетата ми, а и аз не им оставам длъжен. Струва ми се, че храненето се е превърнало в своеобразен ритуал: като си разменяме намеци и шеги ликвидираме стресовите възбуди. Не напразно от дванадесет години не сме се делили.

Като седнах на леглото си, извадих от чантата си моята диета и започнах да се тъпча с безвкусната каша. В този миг ме настигна миризмата на пържено месо. Сграбчих чантата си и се оттеглих в края на лагера. Господи, в токива моменти съм готов да жертвам и дясната си ръка, само и само да хапна парче месо, от вкусна пържола.

Все пак от диетичната кухня не се умира, но този факт е единственото ми утешение в случая. Представете си само, аз боледувам от язва на стомаха. Ако запитате някой лекар, той ще ви заяви, че подобна болест отдавна не съществува. Така е, думата „язва“ звучи смешно и архаично. Но моят стомах е загадка за медиците!

Затова съм принуден да мъкна по цялата Галактика чантата с диетичните храни.

След вечерята момчетата домъкнаха тялото на хростозавъра поблизо до лагера и започнаха внимателно да го разглеждат в светлината на лампите. Само няколко минути изследване бяха нужни да разсеят и последните съмнения — ние се убедихме, че клонките се явяват неотделима част от тялото им и растат от пъпките на кожата им със строго определена разцветка.

Още няколко минути изминаха и Вебер зяпна от учудване, когато откри до някои от пъпките и ямички, като че ли за игра на голф, но много по-малки. С джобното си ножче бръкна в едно отворче и извади някакво насекомо, което приличаше на пчела. Ние не повярвахме на очите си. А Вебер провери още няколко отворчета-ямки и намери още една пчела, също така мъртва, както и в първия случай.

Вебер и Оливър искаха веднага да направят аутопсия, но успяхме да ги разубедим. Ние хвърлихме чоп, който пръв да застане на пост и естествено най-късата сламка се падна на мен.

Особена нужда от охрана на лагера нямаше, сигналната система надеждно ни защитаваше, но имаше допълнително предписание и трябваше да се организира караул.

Изправих се и тръгнах неохотно да търся пушката, а момчетата ми пожелаха спокойна нощ и се разотидоха по палатките. Още дълго чувах гласовете им в мрака.

Първата нощ на непозната планета винаги минава по един и същи начин. Колкото и да сте изморени от работа, колкото и равнодушно да се отнасяте към нея, вие, независимо дали сте новак или стар космически вълк, едва ли лесно ще заспите.

Седях до запалената лампа. На друга планета бихме направили огън — езиците на пламъците създават илюзията на нещо родно, но тук нямаше дори слама, да не говорим за съчки или истински дърва.

Лампата стоеше на масата до мен, а на другия край лежеше тялото на хростозавъра. Отдавна не съм се чувствувал така неудобно, макар времето на моите безпокойства още да не бе настъпило. Специалността ми — икономика на селското стопанство — определяше основната ми задача: да преценя отчетите на специалистите и да направя съответния извод за възможната колонизация на планетата.

Но сега, като се намирах сам с това удивително същество, не можех да се откъсна от мисълта, че то ми обърква всички карти. Напразно се опитвах да се захвана с нещо друго, мислите ми непрекъснато се връщаха към загадките на съществото, така че бях радостен да видя до себе си дори Талбът Фулертън Четириокия, който изплава от мрака.

По време на полет той приличаше повече на сянка, отколкото на човек. Бе така апатичен и безлик, че не го забелязвахме нито аз, нито колегите ми. Но сега Четириокият изглеждаше развълнуван.

— Впечатленията не ти дават мира, а? — запитах го аз.

Той кимна разсеяно и продължи да се взира в тъмнината.

— Чудна работа — каза той. — Би било истинско чудо, ако това се окаже същата планета.

— Няма да се окаже. Ти търсиш Елдорадо. Преследваш приказката. И стреляш с халосни патрони.

— Веднъж са намерили тази планета — продължи упорито той. — Ние разполагаме със съответните записи за това.

— Разбира се! Мемоарите за Атлантида и Златните хора. Спомени за Империята на Презвитер Йоан. Отчет за Северозападния Проход в историята на древната Земя. Описанието на Седемте града. И други подобни разкази.

Лицено на Фулертън се опна, дишането му се ускори, а очите блеснаха. Той нервно засвива и отпуска юмруци.

— Сейтър — произнесе с изумление той, — не мога да разбера, защо непрекъснато ми се надсмивате. Знам със сигурност, че някъде във Вселената съществува безсмъртие. Тайната на безсмъртието вече е намерена и Човечеството непременно ще намери това място! Сега в разпореждане на човека се намират безграничните възможности на космоса — милиони планети. Проблемата със жизненото пространство е решена напълно. А Безсмъртието, казвам го на всички, е следващата степен в развитието на Човечеството!

— Спри веднага! — изкрещях аз. — И забрави, какво си казал!

Но щом Четириокият е докопал любимата си тема, с нищо не можеш да го спреш.

— Погледни наоколо — продължи той. — Тази планета така прилича на Земята. Дори слънцето се намира на същия етап на развитие на звездите, както и земното светило. Почвата е плодородна,

климатът идеален, а водата е в изобилие! Колко години ще минат преди хората да заселят тази планета?

— Хиляда. Пет хиляди. Може и повече.

— Правилно! Безкрайно количество светове само това чакат, да ги заселят. Но човек е принуден да ги оставя недокоснати по простата причина, че е смъртен. Следва да се каже още и за...

Седях търпеливо, слушах безкрайните „да се каже и за...“, като всичките му разсъждения свършваха с един извод — смъртта е ужасна. Да знаете само, как ми досаждаха тези разговори. Нали всеки отряд е длъжен да има в състава си Четириок! Те са поначало безумци, но такъв фанатик като Фулертън още не съм срещал. Освен това летеше за първи път. Опитах се, да не забелязвам думите му, като ругаех Института по Безсмъртие, който ни изпращаше Четириоките...

Фулертън говореше ли, говореше. Идеализъм и настървеност в търсенето на безсмъртието направо бликаше от него. Впрочем, всеки Четириок се опитваше да направи впечатление на някакъв си там Прометей, който изгаряше в пламъците на яростната си убеденост в правотата си, че човек е длъжен да живее вечно, а безсмъртието скоро, едва ли не в най-близките дни ще бъде намерено. Като доказателство всеки от тях разказваше баснята за безименния космически кораб, който се е загубил на някаква неизвестна планета в отдавна забравена година, след като екипажът му намерил безсмъртието. Разбира се, бълнуване. И все пак, благодарение на Четириоките, правителствените субсидии и милиардните дарения, легендата продължаваше да съществува. Глупаци, богати и бедни, вярващи на приказките за безсмъртието редовно превеждаха пари на сметката на Института, но въпреки това продължаваха да измират с нормалното постоянство. Щедростта не винаги се отплаща.

— Къде поглеждаш през цялото време? — запитах Фулертън, като се надявах да охладя страстта му. — Какво има там, човек, растение или животно?

— Нищо подобно! — тържествено произнесе той, като съдия при четенето на присъда. — Там виждам нещо, за което не мога да ти кажа!

Ама че проклетник! Какво, всъщност, си въобразява?

Затова продължих да го подтиквам — така дежурството ми щеше да мине по-бързо. Фулертън или нашият Четириок се оказа най-

младият и, което бе най-лошото, най-голямата лепка от всички очиларчета, с които съм приказвал. И най-силно ме дразнеше: фанатиците никога не се вслушват в мнението на събеседниците си!

— Как ще определиш, че си намерил търсеното?

Той не ми отвърна. Въздишките му ме накараха и аз да си замълча. Току виж се разплакал.

Така седяхме и не възобновявахме разговора. По едно време той извади клечка за зъби, пъкна я в устата си и започна да я дъвче. Едва се сдържах, да не му дам да се разбере: според мен няма по-отвратителна привичка от тази, при това в най-неподходящи моменти. Мисля, че той усети тайното ми намерение, изплю сдъвканото парченци дърво и мълчаливо си тръгна.

* * *

Неволно погледнах кораба. Светлината на лампата ми стигаше да прочета надписа на борда:

„КИЙВ 7 — ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА АГЕНЦИЯ 286“

По този надпис ще ни познаят навсякъде в Галактиката. Известно е, че Кийв 7 е център на селското стопанство, докато Алдебаран 12 се занимава с медицински изследвания, а Капела 9 е средоточие на Университетите. Иначе казано всяка планета се специализира в строго определена област.

Мога да допълня, че нашата планета изпраща множество изследователски експедиции, по подобие на отряда ни.

Ние разузнаваме новите светове, търсим растения и животни, които са подходящи за следващи опитни изследвания. Наистина, с особени успехи не можем засега да се похвалим. Намерили сме няколко вида треви, които стават за елтенианските планети. А останалите ни находки не може да се причислят към успехите ни. Да, изглежда щастието упорито ни обръща гръб. Достатъчно е да си спомним за отровните доматоподобни. Работим упорито като другите

отряди, но се оказва, че единствено със старание малко се постига. Често, особено вечер, ни става ужасно обидно: защо някои се връщат с ценни находки, носещи им слава и пари, а ние само пощипваме жалките ни треви. А още по-често се връщаме с празни ръце.

Животът на изследователите не е лек, често ни се налага да работим в невероятни условия. От такива полети колегите се връщат като изстискани лимони, ако въобще се връщат...

Но днес изглежда невероятно ни бе провървяло. Планетата бе тиха и мирна с идеален климат, повърхност без излишно разнообразие и най-важното — отсъствие на враждебни животни и отровна растителност.

Вебер като винаги се успа. Когато си показва носа навън, дойде при масата и се запули над тялото на хростозавъра, сякаш за първи път го виждаше.

— Просто фантастика, а не симбиоза — каза, като обикаляше масата без да откъсва очи от съществото. — Мозъкът ми отказва да възприема подобна зрителна информация. Ако това същество не лежеше пред собствения ми нос, бих казал, че подобно нещо е невъзможно. Нали симбиозата предизвиква асоциации с най-простите форми на живот.

— Имаш предвид клончетата в телата на хростозаври, ли? И пчелите ли?

Той кимна.

— Защо си сигурен, че това е симбиоза?

— Не зная — тихо отвърна Вебер и така стисна юмрук, че пръстите му побеляха.

Тържествено му предадох пушката и отидох в палатката си, която делеях с Кемпър. Бактериологът се събуди и ме заговори. Макар, всъщност, да не спеше.

— Ти ли си, Боб?

— Аз съм. Всичко ли е наред?

— Нещо не ме лови сън. Лежа и си мисля — каза той. — Лудо място.

— Хростозаврите ли?

— Не само те. Цялата планета е такава. За първи път виждам такава пустиня: нито дървета, нито цветове. Нищо. Само това безкрайно море трева.

— Нима има инструкция, която да забранява да се намира планета пасбище? — пошегувах се аз.

— Прекалено е просто — отвърна той, като не възприе шегата ми. — Всичко е неестествено опростено. Планетата е разтребена, подредена и опакована. Сякаш някой си е поставил за задача да създаде проста планета, като е отхвърлил излишъците, прекратил е биологическите опити, с изключение на един-единствен — да отгледа само един вид животни и тревата за тяхната прехрана.

— Сигурен ли си? — запитах аз. — Ние не знаем още много подробности. Възможно е, да не сме забелязали останалите обитатели на планетата? Та ти добре знаеш: загадките възникват за секунди, а се разрешават с години. Съгласен съм, единствените живи същества, които ни се удаде да видим, са хростозаври, но защо това да не е по причина, че са се разплодили в невероятни количества. И така, като висока планина, закриват със себе си всичко наоколо.

— Е, върви по... — прошепна той и се обърна с гръб.

Усмихнах се. Кемпър си оставаше същия този Кемпър, когото познавах и обичах, с когото вече десет години деляхме и радости, и несгоди.

* * *

Веднага след закуската се разгоря ожесточен спор.

Оливър и Вебер казаха, че ще направят аутопсията направо на масата. Парсънс узна за това и бе готов да ги хване за гърлото. Така и не разбрах, защо толкова се разпени? Та още преди да произнесе и дума, бе ясно, че ще претърпи поредното си поражение. И да шуми и да не шуми аутопсията винаги се е провеждала и винаги ще се провежда именно на тази маса. Няма на какво друго.

— Досещам се, че сте момчета на място. Само че си потърсете друго място, където ще разцепите това тяло — беснееше Парсънс. — Нима си мислите, че на някого му е приятно да се храни на маса, върху която сте проснали мършата си?!

— Но Карл! Ние заемаме само края на масата.

Е, знаехме добре, че след няколко минути цялата повърхност на масата ще се окаже обсипана с парчетата на хростозавъра.

— Разпънете на тревата един брезент! — викна Парсънс.

— Върху брезент не е удобно да се работи със скалпел. Опитай сам и ти...

— Изчезвайте от масата с това чудовище — Парсънс дори не се вслуша в отговора на Оливър. — Още ден и съвсем ще изгние.

Дотегна ми да слушам препирните им и отидох на кораба, където се захванах да разтоварвам клетките с лабораторните животни. Тази работа не ми беше задължение, но хванал се веднъж за нея, изпълнявах я на всяка нова планета.

Като ме видяха мишлетата се разпищяха, зартилите от Центавър заскърцаха със зъби, а панкините от Поларис дигнаха такъв див вой, защото винаги бяха гладни. Невъзможно бе човек да ги нахрани, а излишъкът от храна ги докарваше до смърт от преяждане.

Замъквах клетките до товарния люк и ги спусках на земята с помощта на въже. Операцията мина успешно — не разбих нито една клетка, което бе своеобразен рекорд. Обикновено една или две клетки падат, разбиват се и животинчетата се разбягнат, което дава на Вебер възможност за пореден път да се надсмее над мен.

Като свърших с разтоварването от люка, се захванах да пренасям клетките до лагера. Оливър и Вебер вършеха магиите си със скалпелите над хростозавъра.

Поставих клетките една до друга и ги покрих с брезент в случай, че завали дъжд. В този миг се появи Кемпър и замря на място, като ме наблюдаваше, как се трудя.

— Обиколих лагера — каза той с такъв тон, че неволно се наежих.

Известно време той мълча, мълчах и аз. Добре познавах Кемпър и знаех, че не бива да настоявам с въпроси: той ще постои, ще помисли, а после сам ще разкаже всичко.

— Тихичко местенце — отбелязах аз с безразличен тон, като така активизирах процеса на размишляването.

Мястото наистина изглеждаше прекрасно: ярко слънце, лек ветрец, чист и прозрачен въздух. Тишина. Абсолютна тишина. Нито звук не се разнасяше наоколо.

— Унило място — каза Кемпър.

— Не ми е много ясно — подсетих го аз.

— Помниш ли, какво ти казах снощи?

— Че планетата е опростена до крайност.

— Да.

Кемпър отново застина и продължи да гледа, как се мъча с брезента. Паузата продължи почти минута, преди да изтресе:

— Боб, на планетата няма насекоми!

— Какви насе...

Но той вече слушаше само себе си.

— Ти прекрасно разбираш, какво искам да кажа. Спомни си Земята и другите планети от земен тип. Лягаш на земята и тихо наблюдаваш... Край теб щъкат множество насекоми! Те пълзят по земята, скачат от стебло на стебло, врат се в цветовете, бръмчат из въздуха...

— А тук?

Той поклати отрицателно глава.

— Нищо подобно не видях. Огледах десетина места, лежах в тревата, вирах се и търсих през цялото утро. Но тях ги нямаше, Боб! Това е неестествено. Това е неправилно. Не може на една планета с живот да няма насекоми!

Тези думи, казани така страстно, придизвикаха да мине тръпка по тялото ми. Състоянието на Кемпър ми се предаде. Като се опитах да скрия обхваналото ме вълнение, продължих да оправям разперения брезент, макар такава грижовност да не беше необходима. Що се отнася до насекомите аз не им бях особен поклонник, но и неестественото им отсъствие можеше отрицателно да въздействува на бизнеса ни.

— А пчелите? — напомних аз.

— Какви пчели?

— Пчелите, които извадихме от хростозаврите.

— Виж, до стадата не съм се приближавал. Възможно е, пчелите да летят около хростозаврите.

— А птици?

— За какво говориш? Разбира се, не видях нито една. Но в едно нещо съм сгрешил. Докато лежах в тревата видях дребни и невзрачни цветя.

— Да не скучаят пчелите ли?

Лицето на Кемпър се вкамени.

— Ти си прав. Разбираш ли, същността на нещата? Всичко е така планирано...

— Разбирам — отвърнах аз.

Ние мълчаливо се върнахме в лагера.

Парсънс нещо готвеше и продължаваше да мърмори. Оливър и Вебер не му обръщаха никакво внимание. Както и очаквах, масата бе отрупана с различни части на хростозавъра, а нашите паталогоанатоми изглеждаха шашардисани.

— Няма мозък — каза Вебер и ни погледна така с Кемпър, сякаш ние сме го откраднали. — Ние не намерихме мозък. Ние не намерихме дори примитивна нервна система.

— Не мога да го проумея — добави Оливър, — как може да живее едно високоорганизирано същество, което няма мозък и нервна система?

— По-добре приберете лавката с месо! — гневно изрева Парсънс, без да мърда от печката. — Или, момчета, ще трябва да ядете прави.

— Добре го каза за лавката с месо — неочаквано се съгласи Вебер. — Доколкото разбрахме, съществото се състои от различни видове месо, като включва и риба и дивеч. А един вид месо много прилича на гущерско.

— Запас от месо за всички случаи — каза Кемпър, — като в един добър ресторант. Може би ние, най-после сме намерили своето съкровище, а?

— Е, ако месото е годно за храна — спокойно добави Оливър. — Ако не се отровим, когато го опитаме, или ако не се покрием с козина.

— Твое задължение е да извършиш правилно опитите — казах аз. — Донесъл съм клетките. Използвай нашите малки мили приятелчета.

Вебер тъжно изгледа разпореното тяло.

— Първата аутопсия е само един груб и повърхностен оглед — заяви той. — Нужно ни е още едно същество да продължим работата си. Какво ще кажеш, Кемпър?

Алфред мълчаливо кимна, а Вебер прехвърли погледа си на мен:

— Как мислиш, ще можете ли да ни помогнете?

— Сигурен съм, че ще можем — отвърнах бойко аз. — Няма никакви проблеми.

Оказах се прав. Още не бяхме завършили обед и в лагера се домъкна самотен храстозавър, който спря на шест крачки от масата, печално ни изгледа и падна мъртъв на земята.

Оливър и Вебер работиха без да почиват. Няколко дни поред те рязаха месо и извършваха опити, извършваха опити и отново рязаха месо. Просто не можеха да повярват на това, което намираха вътре в съществата. Споровете им протичаха емоционално с много размахване на скалпелите, а когато настъпваше нощта си лягаха отчаяни. Добре, че работиха заедно, иначе нещата биха свършили с голяма караница.

Кемпър взимаше непрекъснато проби и като вцепенен седеше зад микроскопа. А Парсънс и аз се размотавахме из лагера.

Парсънс понякога се хващаше за работа и взимаше проби от почвата, а после се опитваше да класифицира събраните треви. Анализите даваха идентични резултати — навсякъде господствуваше един и същи вид.

След още няколко дни той започна да записва данните за времето, като правеше и анализи на въздуха. Но заедно с това непрекъснато мърмореше, като не знаеше, как да започне с отчета.

Аз реших да не му преча и отидох да ловя насекоми, но освен пчелите, които летяха край храстозаврите, така и не намерих нищо. Дълго се вглеждах в синевата на небето, като се надявах да различа самотна птица, но и това беше напразно. Два дни се търкалях легнал на брега на рекичката и се вирах в течащата бистра водица, но не забелязах дори признак на живо същество. Оплетох нещо подобно на мрежа и я поставих в един от малките вирове. След два дни я извадих, като предполагах — беше празна. Нито риба, нито рак.

В края на седмицата бях напълно готов да се съглася с разсъжденията на Кемпър. Фулертън скиташе в околностите на лагера. Никой не му обръщаше внимание. Всеки Четириочко се опитва да намери нещо такова, което е недостъпно за простосмъртните.

През този ден отидох на „риболов“. Стоях продължително време загледан във водата, когато усетих нещо с гърба си и рязко се обърнах. На брега стоеше Фулертън и наблюдаваше, как бъркам из вировете, като останах с впечатление, че той седи така не един или два часа.

— Нищо няма — каза той с тона на стар учител, който знае истината, докато аз, старият глупак, се опитвам да намеря нещо в тази локва.

Но се ядосах не само заради думите. От ъгълчето на устата на Фулертън вместо традиционната клечка за зъби стърчеше стебълце трева и той бавно я преживяше!

— Веднага изплюй тази трева! — изревах аз. — Идиот такъв, изплюй я веднага!

Очите му се разшириха от удивление, а устата му така се изкриви, че стръкчето падна само.

— Трудно е да се контролираш непрекъснато — измърмори той, — ти знаеш, че това е първия ми полет и...

— И възможно, последният! — грубо го срязах. — Ако ти остане време иди при Вебер и се поинтересувай, какво стана с един момък, който си пъкна едно мъничко листенце в устата. Не споря, направил го е без да се замисли — просто лош навик. Но след минута бил напълно мъртъв, сякаш специално е планирал, да се самоубие на чужда планета.

Разказът ми подействува — Фулертън пребледня.

— Ще го запомня — каза той.

Погледнах Четириокия и съжалих малко, че бях толкова груб. Но не се съмнявах, че съм постъпил напълно правилно. Достатъчно е малко да се отпуснеш, да загубиш контрол над себе си и... мигновено човек може да се превърне в нищо.

— Намерил ли си нещо интересно? — запитах го, като се опитвах така да смекча обстановката.

— През цялото време наблюдавам хростозаврите — оживи се Фулертън. — Те са така необикновени и забавни. Но не схванах веднага, какво именно предизвиква удивлението ми...

— Мога да ти изброя стотина забавни и интересни факти.

— Нещо друго имам предвид, Сейтър. Нито петната, нито пъпките, нито растителността. Като цяло стадото изглежда много странно. Изведнъж се сетих: няма нито едно дете!

Разбира се, Фулертън бе прав! Каза го и веднага го схванах. В стадото няма нито едно теле или казано иначе хроставърче. Ние досега сме се сблъскали само с възрастните особи. Но означава ли това, че ярета или телета въобще няма? Или просто не са ни попадали пред очите? Всъщност, същият въпрос се отнася и до насекомите, птиците и рибите.

И с известно закъснение схванах нишката на мисълта му, изводът, до който бе стигнал от факта на отсъствие на млади особи. Неговата МЕЧТА, безумната му фантазия, която се надяваше да намери, е открита на тази планета.

— Ти си луд!... — измърморих аз.

Той ме гледаше от височината на брега и очите му блестяха, като на дете, което очаква да получи подарък за Коледа.

— Това трябваше някога да се случи, Сейтър — каза той. — Някога. Някога. И се случи.

Излязох на брега и застанах до него. Известно време стояхме мълчаливо, после се усетих, че продължавам да стискам мрежата в ръка. Хвърлих я във водата и дълго гледах, как потъва към дъното.

— Неопровержими доказателства няма — казах аз. — Развитието на хростозаврите в определено направление съвсем не е безсмъртие и не може да се явява безсмъртие. Обратното, развитието на основата на симбиозата е равнозначно на задънена улица. И те моля, не казвай на никого за изводите си, иначе няма да избягаш от шегите им до края на обратния полет.

Не зная, защо в главата ми мина желанието да си губя времето за възпитание на Четириокия. Той упорито ме гледаше, но огънчето на триумфа гаснеше в очите му.

— Ще си държиш езика зад зъбите — тихо и настойчиво продължих аз. — И никому нито дума.

— Благодаря ти, Сейтър — отвърна той. — Ценя доброто ти отношение към мен.

Но по тона му разбрах, че с радост би ме удушил.

Като си „изяснихме“ отношенията, се запътихме към лагера.

* * *

Огромните пирамиди разфасовано месо, на което превръщаха Вебер и Оливър хростозаврите, бяха изчезнали. Масата блестеше неправдоподобно чиста. Парсънс готвеше вечерята и весело тананикаше една от многобройните си песни.

Оливър, Вебер и Кемпър се бяха настанили в креслата, пийваха ликьор и тихо си приказваха.

— Свършихте ли работата? — запитах аз.

Оливър вместо да кимне утвърдително, поклати глава. Наля още една чаша и я протегна на Фулертън. Четириокият я взе без да се колебае. За него подобна стъпка бе огромен напредък. А на мен дори не ми предложиха да пия, защото предварително знаеха, че ще откажа.

— Какво успяхте да установите?

— Нещо доста оригинално — отвърна Оливър. — Ние имаме под ръка едно ходещо меню. Хростозаврите дават млеко, снасят яйца, събират мед. Месото им е шест вида на различни животни, два сорта пилешко, рибно филе и още някаква хранителна маса, но каква е, така и не можахме да определим.

— Снасят яйца — повторих аз думите му, — дават мляко... значи ли това, че възпроизвеждат себеподобни?

— Разбира се — уверено отвърна Вебер, — а ти май мислиш нещо друго?

— Тогава, къде са им децата?

Вебер хлъцна.

— Изглежда, приплода държат в специални места, които се намират далеч оттук.

— Или е разработен контрол над раждаемостта, който постепенно е преминал в инстинкт — предположи Оливър. — При това подобен инстинкт добре се съгласува с тази идеално балансирана екологична ситуация, за която говореше Кемпър.

— Невероятно — отново изхлъцка Вебер.

— Невероятно ли?! — възкликна Кемпър. — Десетки пъти е вероятно, отколкото отсъствието на мозък и нервна система при хростозаврите. И е много по-вероятен, отколкото наличието на микроорганизми в съществата.

— Ех, твоите бактерии са едни! — Вебер на един дъх изпразни чашата и така подчерта негодуването си.

— Моето си е мое — усмихна се Кемпър. — Само че защо хростозаврите буквално са натъпкани с тях? Бактериите са разпръснати равномерно по целия организъм и си приличат една на друга като две капки вода. Всъщност, са от един и същи вид. Както е известно на всички, жив организъм, включително и човешкия, за нормалната си работа има нужда от присъствието на стотици видове бактерии и микроорганизми. А при хростозаврите тази роля се изпълнява от един

вид. — Той намигна на Вебер. — Няма да сгреша, ако кажа, че именно наличието на тези бактерии обуславя отсъствието на мозък и нервна система. Те ги заменят. Нещо повече! както виждаме, те прекрасно се справят със задълженията си.

Парсънс през цялото време се вслушваше в разговора. По едно време се приближи към тях, а в ръката си стискаше голямата вилица, която използваше за бъркане.

— Защо не ме питате мен — заяви той, — а аз ще ви отвърна, че хростозаврите са неправилни от главата до опашката. Подобни животни не са съществували до сега и не трябва да съществуват.

— Но ги има — забеляза Кемпър. — И от този факт не може да се избавим.

— Тогава, кажете ми, какъв е смисъла на факта?! Един вид животно е монополизирал жизненото пространство на цялата планета и се храни с единствено съществуващия вид трева. При това съм напълно сигурен, че количеството трева, до последната сламчица, съответствува точно на общия брой хростозаври... Дори и най-малкото отклонение от оптималното количество храна е отстранено!

— И какво му е лошото, че живота им се подчинява на логиката? — запитах аз, като се опитах да го „бодна“ и подтикна, но веднага си помислих, гледайки вилицата в ръката му, че вместо отговор може да ме подгони с нея.

— Какво ли!!! — изгърмя Парсънс. — Природата не е статична субстанция, тя нито за миг не спира своето развитие. Но на тази планета ние се натъкнахме на автоматизирана биостанция, а още по-вярно — биозавод. Интересно, кой регулира потока на продукцията? И от кой е заложена програмата за ограничаване на развитието?

— Като преценяваш вярно ставащото, ти неправилно формулираш въпроса, който ни интересува — каза спокойно Кемпър. — Ти незабелязано прескочи край нещо по-важно: защо? — а не кой. По какъв път е вървяла еволюцията на живота на планетата? Защо природата е стигнала до подобно нещо?

— Няма никакво планиране — кисело се усмихна Вебер, — сам го знаеш, макар да изричаш толкова глупости.

За известно време разговорът се прекъсна. Парсънс се върна при печката. Фулертън отиде да се разхожда, него изглежда го шокира

разговорът, ама че идиотизъм, да се спори за някакви си там яйца и мляко?

Дълго стояхме мълчаливи и едва след петнадесетина минути Вебер каза:

— Боб, помниш ли първата нощ? Дойдох да те сменя на поста и ти казах... — той ме погледна. — Помниш ли?

— Разбира се, ти приказваше за възможностите на развитието на симбиозата.

— Сега ти мислиш ли другояче? — запита Кемпър.

— Даже и не зная... Нима може симбиозата да стигне толкова високо ниво? Симбиозата е логически край на еволюцията на живите същества на една планета, нали? Ако моите предположения са правилни, то хростозаврите са идеален пример за симбиозата. Представете си много-много отдавна живите същества са се събрали заедно и са решили, че е време да се обединят. И тогава всички, и растения, и животни и бактерии са се слели в едно същество...

— Каква красива приказка, но така неправдоподобна — забеляза Кемпър. — Симбиозата е разновидност на приспособяването към външната среда. Но не бива да се изпуска, че тука тя е достигнала далеч напред...

Парсънс нададе гърлен вик и ни призова на масата. Въздъгнах и тръгнах към палатката си, където си приготвих безкрайно неапетитната лепкава каша. Утешавах се с това, че подобна гадост може да се яде само в самота и достатъчно е една шега и да ми се разиграе стомаха.

На дървената клетка за животните, която бях приспособил за писмена масичка, лежеше тънка папка със записите на извършената работа. Май е по-леко да се примирявам с мътилката, която поглъщам, когато се занимавам с нещо интересно. Затова се захванах да разглеждам листата. Записките бяха правени разпокъсано, на доста места хартията бе изцапана с кръв на хростозаврите и още някаква лепкава течност. Но през съвместната ми дейност с Оливър и Вебер се бях научил да разбирам и къде по-големи писмовни загадки.

Разбира се, записките не ми даваха пълната картина на ставащото, но все нещо си изясних. Например, разноцветните петна, които придаваха такъв нелеп вид на съществата, точно съвпадаха с

различните сортове месо под тях. Нима някога всяко петно е било отделен организъм?

Органите за яйцеснасяне се описваха подробно, но не съществуваха свидетелства, че са необходими. Както нямаше и доказателства за закономерността на подобен биологически процес като лактацията. Няма малки — за кого тогава е предназначено млякото?

Драсканиците на Оливър разгадавах сега по-дълго от обикновено, но научих доста за пет вида плодове и за три вида зеленчуци. След обяда легнах на леглото си и едновременно смилах и храна и четиво.

Така, нашите същества представляваха всъщност ходещи селскостопански ферми, които даваха чиста печалба, без никакви разходи. И нима може да има разходи? Ходещо месо, ята риби, птицефабрика, млечна ферма, градина, — и всичко това събрано в тялото на едно животно!

Прелистих още веднъж записките и се спрях на един момент, който досега най-много ме интересуваше. Хранителните части съставяха основната маса на телата на хростозаврите, а за отпадъци оставаше съвсем малко. За такова животно специалистите по селско стопанство можеха само да мечтаят!

Вълнуваше ме една мисъл. А какво ще стане ако хростозаврите не стават за храна на човека? И още нещо: възможно е, така да са приспособени към условията на планетата си, че извън нея да не могат да съществуват.

И в този миг като глупав сън мина пред очите ми видение: хростозавър се приближава към нас и пада мъртъв. Неочаквано ярката и реалистична картина предизвика безпокойство и болки в главата ми. Въпросите заизскачаха сами: тревата ще се хване ли на друга планета? Ще могат ли хростозаврите да се приспособят към нови условия? С каква скорост се възпроизвеждат? Може ли този процес да се ускори?

Станах и излязох на чист въздух. Лекият ветрец беше стихнал. Слънцето клонеше към залез и тишината бе неправдоподобна. Вдигнах глава. Бързо се стъмваше. Звездите се проявяваха на нощното небе като на фотографска хартия. Бяха така много и светеха така ярко, че поразяваха въображението и възбуждаха странни мисли. Изгря и луна, но звездите продължаваха да бъдат така ярки. С голям труд се

откъснах от непривичната гледка и без да бързам тръгнах към приятелите си.

— Нещата са такива, че изглежда ще се забавим — казах аз спокойно. — Затова утре ще започнем да разтоварваме кораба.

Никой не каза нито дума, но тишината говореше сама за себе си — всички са доволни, че най-после и на нас ни провървя. Представих си, как ще се смърщят лицата на конкурентите ни, когато се приберем с такава плячка. Триумфът ни ще бъде пълен, очаква ни всеобща известност и безгрижно съществуване!

Ликуващото ни мълчание прекъсна Оливър:

— Някои лабораторни животни не са в добро състояние. Днес внимателно ги наблюдавах. Морските свинчета и мишките изглеждат болни — после ме погледна така, сякаш аз съм ги заразил.

Наложи се да изразя възмущение:

— Не ме гледай с обидени очи. Не съм им гледач и се грижа за тях само по време на полета.

Кемпър се опита да прекъсне възникналия спор:

— Преди да говорим за новата храна, трябва да я имаме. Утре ще хванем още един хростозавър.

— Хващам се на бас, че... — започна Вебер, но Кемпър мълчаливо отклони предложенията му, без дори да ги изслуша.

И се оказа прав. Веднага след закуската в лагера пристигна поредният хростозавър и като по команда опна крака. Момчетата се заеха с него, а Парсънс и аз се захванахме да разтоварваме хранителните припаси и различно оборудане. Тази работа продължи през целия ден. Свалихме повечето апаратура, дори хладилника за месото на хростозаврите и всички останали продукти с изключение на дажбите от неприкосновения запас. Нещата се оказаха така много, че се наложи да поставяме нови палатки. Вечерта направо падахме от умора.

На сутринта като навити пружини се захванахме отново за работа. Кемпър продължаваше опитите си с бактериите, Вебер не се отделяше от тялото на хростозавъра, Оливър бе изровил няколко снопчета трева и се занимаваше с нея. Парсънс тръгна към полето, нещо мърмореше под носа си и бе готов да скача и крещи при всяка дреболия. Дори и на най-простата планета изучаването на екологията ѝ е трудна дейност, изискваща извършването на огромен брой

изследвания. Но тук нашият готвач всъщност нямаше какво да прави. Отсъстваше борба за оцеляване, а единствените живи същества — хростозаврите — спокойно се разхождаха и пощипваха трева.

Опитах се да съставя черновата на бъдещия ми отчет. Не се съмнявах, че ще го преписвам много пъти. Вълнувах се: изпитвах желание по-бързо да сглобя от отделните парчета единно цяло. Трудна задача, но не се съмнявах, че ще се справя.

На сутринта една клетка се оказа празна. Панкерите по някакъв начин бяха прегризали решетката и изчезнали някъде навън на чист и свеж въздух. Най-силно бягството им подействува на Вебер.

— Те ще се върнат — каза спокойно Кемпър. — При техния апетит, не може да не се приберат в лагера.

Както стана ясно по-късно, той се оказа прав, прекрасно познаваше тези лакомци. Кулинарните им изисквания бе просто невъзможно да се задоволят: лапат буквално всичко и най-важното — в огромни количества. Обмяната на веществата при тях е с чудовищна скорост, което ги прави незаменими лабораторни животни.

Част от нашите животни започнахме да храним единствено с месо на хростозаври. Те в буквалния смисъл на думата разцъфтяха и надебеляха, а на външен вид изглеждаха изключително жизнерадостни. Контролните животни в сравнение с тях ни се струваха болни и измъчени. Дори разболялите се мишки и морски свинчета, подложени на диетата се оправиха и изглеждаха по-добре отколкото преди болестта.

Когато се събрахме, Кемпър, който се въртеше около клетките, каза:

— Хростозаврите за животните не са само храна, но и лекарство. Виждам вече следната реклама: „ДИЕТАТА ОТ ХРАСТОЗАВРИ ВИ ГАРАНТИРА ВЕЛИКОЛЕПНО ЗДРАВЕ И ДЪЛГОЛЕТИЕ!“

Вебер започна да мърмори сърдито. Той нямаше чувство за хумор, а в сегашния момент бе и развълнуван. Можех да го разбера. Той, като сериозен, бих казал голям учен, се бе натъкнал на нещо съвсем ново, с неизвестни никому истини, много от които зачертаваха и опровергаваха целия му многогодишен опит. Отсъствието на мозък, на нервна система, способността им да умират по собствено желание, симбиозата, бактериите... С това не можеше да се съгласи веднага. И именно бактериите го довършиха напълно.

Безспорно Кемпър беше прав. Хростозаврите не само нямаха защитни механизми, а нещо повече, сами ни избавяха от необходимостта да ги убиваме.

— Може би ние грешим — продължи Кемпър, — и животът всъщност не е така значим, както на нас винаги ни се е струвало. Възможно, за него не трябва да се залавяме яко и да се борим до край. Изглежда, не си струва да се нахвърляме на враговете си и да им прегризваме гръкляна, единствено с цел да си запазим здрава собствената кожа. Нищо чудно, хростозавърът, който пада мъртъв, да е по-близо до истината, отколкото ние с вас. Така че...

Всички тези „възможно“ и „може би“ започваха веднага след вечеря и продължаваха до късни доби. Кръгът на мислите непрекъснато се въртеше около едни и същи изводи. Струваше ми се, че Кемпър не просто приказваше, а се опитваше да спори сам със себе си, като се стараяше в процеса на разговора да намери друг подход към решаването на проблема.

Когато лампата биваше загасена и всички лягаха да спят, аз още дълго се въртях буден и доосмислях теорията на Кемпър, като се опитвах самостоятелно да намеря изход от лабиринта на фактите. Най-поразителното бе, че посетилите ни хростозаври до един бяха в разцвета на силите си. Може би смъртта се явява привилегия на младите и здравите? Или всички хростозаври са млади и здрави? Има ли обективна причина да ги смятаме за безсмъртни? Задавах си още множество въпроси, но така и не успях да намеря подходящи отговори.

Работата продължаваше. Вебер направи няколко аутопсии на лабораторни животни, които се бяха хранили само с месото на хростозаврите и ги изследва най-обстойно. Не се забелязваха признаци, храната да действа отрицателно на организма на животните. В кръвта им бяха открити известно количество бактерии, но до патологични изменения или появата на антитела не беше се стигнало. Кемпър постоянно се занимаваше с тях. Оливър започна нова серия опити с тревата, но този път по разгънатата схема. Парсънс си почиваше — беше се отказал напълно.

А панкерите още не бяха се върнали. Парсънс и Фулертън напразно ги търсеха.

Продърждавах частичка по частичка да съставям отчета си. Работата се придвижваше бързо, дори прекалено бързо. Именно това предизвикваше у мен смътни предчувствия и подозрения. Логиката ме уверяваше в обратното — няма на подобна планета може да се случи нещо?

Въпреки това нещо се случи.

* * *

След вечеря до нас се донесе далечен шум. Възникваше някъде много далече и нарастваше бавно и ненатрапчиво, така че отначало не му обърнахме внимание. Този звук напомняше шумоленето на листата на млади дървета под въздействието на умерен вятър. Но постепенно премина в силен тътен и започна да прилича на далечни отгласи на гръмотевици.

Едва си бях отворил устата, да кажа, че идва буря и Кемпър скочи на крака и започна да вика. Какво именно ни зовеше, така и не разбрах, но смисълът веднага ни стана ясен и ние всички се хвърлихме към спасителния корпус на кораба. Вече се приближавахме до стълбата и тембъра на звуците се смени. Нямаше никакво съмнение, че това е тропот на копита, които стремително приближаваха лагера ни.

Край стълбата стана малко объркване. Хростозаври бяха вече близо и затова се затичах към въжето, което висеше от товарния люк. С неговата помощ бяхме разтоварвали нужните ни неща и аз го бях забравил спуснато. Не мога да твърдя, че съм спец по катерене на въже, но в този миг сигурно поставих нов рекорд за тази част на вселената. Като погледнах надолу, видях, че ме следва Вебер, който също никога не бе имал сръчността на циркаджия. Помислих си, че ни провървя, задето не бях намерил време да изтегля горе въжето. А именно Вебер ме бе ругал за небрежността ми. Искях да му го кажа, но така се бях задъхал, че думите заседнаха в гърлото ми.

Стигнахме люка и влязохме вътре. Под нас, като тъпчеха всичко по пътя си, преминаваха хростозаврите. Бягаха така, сякаш бяха изплашени. Хиляди и милиони животни. Но най-поразително беше мълчанието им. Нито вик, нито писък, само тропот на копита — и това безгласие плашеше по-силно, отколкото вида на безбройното стадо.

Изглеждаше така, като че ли самата ярост ни заобикаляше от всички страни...

А най-странното бе, че безкрайното море хростозаври се разделяше пред кораба, а зад него отново се сливаше, като така оставяше малък недокоснат участък. В светлината на звездите стадото се виждаше на разстояние много километри, до сливането му с хоризонта. Края му, а имаше ли край? — така и не видяхме.

Ние можехме да не се качваме на кораба, но кой можеше да предположи, че хростозаврите ще бъдат така любезни при предвижването си?

Нашествието продължи повече от час. Когато и последният хростозавър изчезна в мрака, ние предпазливо и с известен страх слязохме долу и се опитахме да определим нанесените ни щети. Клетките с животните, намиращи се на половината път от кораба до лагера, се оказаха неповредени. Палатките, с изключение на една, си седяха на мястото. На масата продължаваше да гори лампата.

Но всички запаси продоволствие и голяма част на оборудването се оказаха затъпкани в земята. Полето около лагера приличаше на разорана нива. Единственото, което не беше унищожено, се оказаха записките ни и опитните животни.

— Още три седмици — каза Вебер — и аз ще свърша с опитите си.

— Няма да останем толкова, запасите ни сега са малко — отвърнах аз.

— А неприкосновения запас?

— Само за обратния път.

— Нищо де, може и да погладуваме.

Вебер ни огледа по ред, след което каза:

— Мога три седмици да издържа без храна.

— Нека опитаме месото на хростозаврите — предложи Парсънс.
— Кой е готов да рискува?

Вебер поклати отрицателно глава:

— Не сега. След три седмици, когато завърша с опитите, ще решим. Ако месото на хростозаврите се окаже годно за хората, то неприкосновеният ни запас въобще няма да ни потрябва. Целият обратен път до Кейта ще пируваме.

— Така ще постъпим — казах аз, като знаех, че момчетата ще се съгласят.

— Колко трудно ще ти бъде — чу се гласът на Фулертън, Четириокия, — с такъв запас диетична храна може и да погладуваш.

Парсънс Отиде при Фулертън и го сграбчи в прегръдките си, вдигна го и така го разтърси, че главата на Четириокия заподскача насам-натам като на кукла. После предпазливо го постави на крака и тихо каза:

— Приятелю, подобни разговори за диети са ни в известна степен неприятни, разбра ли?

Предупредителната сигнална система се оказа разрушена и затова организирахме двойно дежурство. Но никой не затвори очи тази нощ. Опустошителното нашествие на хростозаврите ни хвърли в униние. Лично мен ме интересуваше един въпрос: какво ги бе изплашило така, че многомилionното стадо да препуска през глава и панически в мрака? Отговор не намирах. Отново и отново се връщах към единствено правилното предположение. На планетата не съществуваха причини, които са способни да предизвикат такава реакция на хростозаврите! Но въпреки това причина имаше, нали сами бяхме свидетели на нейното следствие. Нещо повече, тази причина е свързана с тяхните появявания в лагера ни и умирането им пред очите ни. Но какво се явява първопричината — разум или инстинкт? Измъчвах се цяла нощ в напразни опити да стигна до нещо и не успях да заспя.

На разсъмване в лагера се появи поредното същество и с радост се търкулна мъртво в нашите крака.

Минахме без закуска. И за обед не си спомнихме. Когато започна да се стъмнява се качих в кораба, да донеса нещо за вечеря, но не намерих нищо. Вместо продуктите в ъгъла на помещението се бяха разположили петте изчезнали панкери — и да си призная, по-дебели и доволни същества не съм виждал. Те дори не мърмореха какато обикновено. Досетих се, че са прегризали дупки в сандъците с провизиите и са свършили с всичко до последната троха. Нещо повече, бяха се изхитрили да отвъртят капака на кутията с кафе, да я съборят и да изгълтат черните зърна.

На припасите ни бе даден край. Гледах тъпо дебелите лъснали в лой муцунки на животинчетата. Изведнъж ме осени мисълта, как са

проникнали в кораба. Проклинах се за небрежността си. Ако навреме бях прибрал въжето, нищо нямаше да се случи.

После се сетих, че същото това въже ни спаси живота с Вебер. Приблжих се спокойно до панкерите, три от тях пъхнах в джобовете си, а две взех в ръце. Напуснах кораба и отидох в лагера.

— Ето ги нашите бегълци — казах аз и ги поставих и петимата на масата. — Вмъкнали са се в кораба, а ние ги търсихме навсякъде другаде. Горе са се изкачили по въжето.

Вебер внимателно ги огледа.

— Добре са си поживели. Нещо да са ни оставили?

— Излапали са и последната трохичка.

Панкерите изглеждаха сто процента щастливи. Очевидно, срещата им с нас ги зарадва. А причини да остават повече на кораба нямаше, нали бяха се справили с „неприкиснения ни запас“.

Парсънс хвана брадвичката и отиде при хростозавъра, който дойде и умря сутринта.

— Настройте се, хаплювци — изкомандува той и отрязва от трупа едно голямо парче месо.

После второ, трето и... Щом се захвана да го пече, избягах в палатката си, защото никога преди носът ми не бе прихващал такава апетитна и подканяща миризма. Разтворих чантата си, надве-натри стъкмих порция лепкава отрова и започнах да я гълтам, като си помагах с лъжицата.

След известно време се появи Кемпър. И с доволен и нахранен вид се плъсна в леглото.

— Ще пожелаеш ли да ме изслушаш? — запита ме той.

— Давай!

— Изискано блюдо. По вкусови качества превъзхожда всичко. Опитахме три вида месо, по парченце риба и още нещо, което напомняше за омари, но много по-нежно... За десерт си хапнахме един плод — смес на диня и ананас.

— А утре и вие ще паднете мъртви.

— Не мисля — отвърна Кемпър. — Ти сам видя, че общото състояние на опитните животни значително се подобри.

Разбира се, че е така, помислих си, всичко отива натам, че Алфред е прав.

По един хростозавър на ден ни стигаше. И хората и животните бяха сити. Хростозаврите не показваха повече агресивни намерения, вместо това всяка сутрин се оказваха под ръка. И то точно когато си спомняхме за тях.

Внимателно наблюдавах колегите си. Количеството храна, което гълтаха, бе просто неприлично. Всеки божи ден Парсънс изпичаше планини месо, риба, дивеч и най-различни други неща. На масата поставяше тава с плодове и зеленчуци, а кой знае откъде появилото се гърне бе пълно с мед. Всичко това се изяждаше.

Гледах ги. Те бяха насядали около масата с отпуснати колани и се потупваха по коремите. Самодоволните им физиономии предизвикваха в мен чувство на отвращение. Напразно очаквах, че стомасите им ще се свият от болка, а по телата им ще се появи козина или клончета. Нищо подобно не стана. Нещо повече, те твърдяха, че никога не са се чувствували по-добре.

Минаха две седмици. Тази сутрин Фулертън усети някаква слабост. Опита се да стане и не успя. След час започна треската. Симптомите съответствуваха на едно вирусно заболяване от Центавър, но ние бяхме ваксинирани против него. През годините полети ни бяха направили най-различни ваксинации.

Не се съмнявах — треската е предизвикана от преяждане. Още повече, че Четириокият обичаше да си похапва. Оливър разбираше в известна степен от лекарства и даде на Фулертън максималната доза на някакъв антибиотик, който бе препоръчван за всички случаи в живота.

Ние продължавахме да работим и се надявахме, че след ден-два ще стане на крака. Но Фулертън се чувствуваше все по-зле и по-зле.

Оливър повторно прерови аптечката, внимателно изчете всички инструкции и етикети, но не намери нищо ново. Тогава се обърна отново към брошурата за първа медицинска помощ, но там се описваха случаи само на счупени крайници и навяхнати стави.

Кемпър се вълнуваше най-много: помоли Оливър да вземе проба кръв на Фулертън и да подготви хемослайд. Като погледна в окуляра на микроскопа, откри, че кръвта буквално гъмжи от бактерии на хростозаврите. Анализът веднага бе повторен, но резултатът бе същия.

Оливър и Кемпър действаха, а ние стояхме до масата и чакахме окончателната присъда. Мълчанието прекъсна Оливър, който се реши да изкаже на глас нашите най-лоши опасения.

— Е, кой е следващият? — запита той.

Парсънс протегна ръка. Всички напрегнато очаквахме произнасянето на присъдата.

— Бактерии има и в твоята кръв — каза Кемпър. — Но количеството им е по-малко отколкото при Фулертън.

Подред отивахме при Оливър и резултатите се повтаряха. Наистина, в моята кръв имаше най-малко бактерии.

— От месото на хростозаврите е — каза Парсънс. — Боб не е ял от него.

— Но нали горещата обработка унищожаваша... — започна Оливър.

— Ти сигурен ли си? Тези бактерии трябва да имат безумно висок коефициент на адаптация. Нали те изпълняват в организма на хростозаврите огромна работа. Мисля, че те с лекота се приспособяват към всякакви, дори и най-непредвидими условия. Освен това плодовете и зеленчуците ядохме в суров вид. Да, и месото, скъпи мои приятели, го предпочитахте недопържено.

— Но кой ще ми обясни — продължи да пита Оливър, — защо точно Четириокият заболя първи? Защо количеството на бактерии в кръвта му е повече отколкото при другите? Нали той започна да лапа месо заедно с нас.

В този миг си спомних разговора ни с Фулертън на брега на потока. Разказах за тревичката, която той дъвчеше, но това едва ли подобри настроението им.

След седмица, най-много две, количеството бактерии в кръвта на всеки от нас ще стане колкото при Фулертън. Помислих си, дали съм постъпил правилно, като им го разказах? Май е правилно.

— Но не можем да не ядем хростозаври — каза Вебер. — Просто нямаме друга храна. Както и запаси за обратния път.

— Подозирам — проговори Кемпър, — че за нас това вече е минало. Ракетата е отлетяла и ние сме закъснали за нея.

— Трябва веднага да стартираме — съпротивлявах се аз — и моята диетична чанта...

Не успях да довърша думите си: всички започнаха да се смеят като луди, като ме блъскаха и потупваха по гърба. Стоях мълчаливо с наведени очи. Смехът, предизвикан от моята непредвидена шега, повече напомняше на разреждане на силно нервно напрежение.

— Благодаря — каза Кемпър, — твоята чанта няма да реши основния проблем: бактериите ще си седят в нас! И още нещо, диетичната храна няма да стигне за всички.

— Струва ми се, че трябва да опитаме — възразих аз.

— Да почакаме — прекъсна ни Парсънс. — Още повече, че друг изход нямаме. А и треската може да се окаже временна реакция на организма при промяна на диетата.

И всички дружно закимаха, като си внушаваха, че той е прав.

Но на Фулертън по-добре не му стана. Вебер взе кръв за анализа от животните. Там количеството на бактериите се оказа толкова високо, колкото и при Четириокия.

Вебер се заруга с най-мръсни думи:

— Трябваше да се досетя, че пробите на кръв е необходимо да се вземат всеки ден!

— Какво би се променило? — запита Парсънс. — Единственият ни източник на калории са хростозаврите. Така че изход нямаме.

— Да се надяваме, че работата не е в бактериите, нали животните се чувствуват прекрасно. А нашият скъп Четириок приятел може да го е хванал където си пожелае.

Лицето на Вебер леко се проясни.

— Може и да сте прави.

Няколкото дни мъчителни очаквания не доведоха до нищо — Фулертън продължаваше да се намира в същото състояние.

И внезапно през една нощ изчезна.

Оливър, който бе дежурен до него, задрямал. А Парсънс, пазещ лагера, не бе чул нищо.

На сутринта тръгнахме да го търсим — в такова състояние далеко не би стигнал. Но не го открихме. Вместо това се натъкнахме на кълбо с неясна консистенция, бяло, полупрозрачно, около метър в диаметър. Лежеше на дъното на малка яма, скрито от любопитните очи, като че ли специално натикан в това място.

Внимателно го пипнахме тук-там, няколко пъти го преобърнахме, като се опитахме да разберем от какво е направено и как е успяло да попадне тук. Но нали бяхме тръгнали да търсим Фулертън, оставихме кълбото на мира. Като намерим изчезналия, ще се върнем при загадъчното нещо.

Вечерта в лагера се прибрахме с празни ръце. Открихме, че треската е обхванала и животните — но какво ги тресеше, ние не знаехме. Вебер работеше над тях без почивка. Помагахме му с каквото можехме. Анализите на кръвта показваха, че съдържанието на бактериите е стигнало необикновено ниво. Аутопсии в обичайното ни разбиране не се извършваха. Вебер разрязваше телата им, поглеждаше в коремната кухня и веднага изхвърляше животните във ведрото, като дори не се опитваше да продължи с нормалните изследвания.

Гледах напрегнатото лице на Вебер в миговете, когато ръката му поднасяше трупчетата над кофата, но никой освен мен не му обръщаше никакво внимание. Момчетата изглеждаха като изцедени. Опитах се да изясня подробностите по аутопсиите, но Вебер грубо ме прекъсна.

Вечерта се запътих да легна по-рано от нормалното: в полунощ започваше дежурството ми. Не успях да затворя очи и ме събуди зловещо тропане, от което ми настръхнаха косите. Сkochих на крака. Оказа се, че е тъмно и дълго трябваше да търся обувките си в мрака. А Кемпър излетя като куршум от стаята.

С животните нещо ставаше. Като виеха диво, те се опитваха да се измъкнат от клетките, гризяха прътите, и се мятаха заслепени от ярост по стените.

Вебер летеше от клетка до клетка със спринцовка в ръце. Минаха няколко часа докато натъпканите с успокоително животни се усмириха малко и ние отново си позволихме да полегнем. Но няколко екземпляра все пак избягаха.

Колегите се разотидоха по палатките, а аз с пушката на колената започнах да пазя лагера. Но само след няколко минути станах и започнах да се разхождам край клетките. Завършилият преди малко концерт предизвика такава силна възбуда, че не можех да седя.

За мен бе напълно очевидно, че изчезването на Фулертън и желанието на животните да се измъкнат от затвора им, са във взаимна връзка. Спомних си разсъжденията на Кемпър за защитния механизъм и че той отсъствава при хростозаврите. Но може би той съществува и ловко ни маме? И е така неочакван за човешкия разум, че ние още не сме готови да го разберем.

На сутринта, когато момчетата започнаха да се събуждат, аз се прибрах в палатката и легнах да дрямна малко. Но измъчен от

снощните събития проспах цели десет часа. Събуди ме Кемпър.

— Ставай, Боб — уморено каза той. — За бога, Вдигай се!

Свечеряваше се. Последните лъчи на залязващото слънце проникваха през незатворената плътно врата на палатката. Кемпър изглеждаше така измъчен и остарял, сякаш не бяхме се разделили снощи, а преди няколко години.

— Животните се покриха с обвивка. — Той въздъхна тъжно. — Сега напомнят на пашкули...

Седнах, преди да съм го изслушал до края.

— Като онова кълбо в ямата!

Кемпър кимна мълчаливо.

— Фулертън!?

— Затова те и събудих. Ние решихме да го разгледаме отново.

Кълбото открихме заедно с настъпването на мрака. Местността се оказа така равна, че нашата яма се бе скрила и загубила сред празнотата. Но кълбото се бе разцепило на две и приличаше повече на черупка на яйце, от което преди малко се е излюпило пиленце. Тъмнината се сгъстяваше, а пред нас, проблясвайки в тишината на звездното небе, лежаха половинките на кълбото — „последното сбогом“ и началото на новия плащещ с чуждородността си живот.

Помислих си, че както на погребение, някой трябва да каже съболезнователни думи, но мозъкът ми беше празен, а езикът ми залепваше към пресъхналите ми устни.

Ние внимателно огледахме земята около „яйцето“ и намерихме следите от съществуването, което се бе измъкнало от него. Това бяха следи от новоизпечен хростозавър.

Мълчаливо си тръгнахме към лагера.

Някой запали лампа. Всички стояхме и не смеехме да вдигнем очи от земята, като разбирахме, че времето ни изтича и е безмислено да отричаме видяното в ямата — и глупаво и безмислено.

— Шанс има само един от нас — започна Кемпър, като прекъсна проточилата се тишина. И гласът му, колкото и да бе странно, звучеше уверено и спокойно. — Боб, ти трябва веднага да излетиш. Някой е длъжен да се върне в базата и да съобщи за станалото.

Той се взря в мен с дълъг настойчив поглед.

— Е — каза рязко той. — Тръгвай! Какво ти става?

— Ти беше прав — прошепнах аз, — когато разсъждаваше за защитния механизъм, помниш ли?

— Сега ние знаем, че той съществува — съгласи се Вебер. — Подобър защитен механизъм не мога да си представя. Той е непреодолим. Фауната на планетата не се опитва да се бори с нас, просто ни адаптира и трансформира в себеподобни. Не е удивително, че на планетата съществуват само хростозаври, не е удивително, че екологията е пределно проста. Стъпвайки в този свят, вие попадате в капан. Достатъчно е да пийнете глътка вода, да сдъвчете листче трева, да опитате парченце месо...

Оливър излезе от тъмното и застана срещу мен.

— Ето ти диетичната чанта и записките.

— Но аз не мога да излетя без вас!

— Забрави ни! — изкрещя Парсънс. — Ние вече не сме хора, нима не го разбираш?! След няколко дни...

Той грабна лампата, отиде при клетките и ги освети.

— Погледнете само! — възкликна той.

Животни в привичния смисъл на думата нямаше. Кълбета, половинки от кълбета от същото вещество като в ямата... А около половинките тъпчеха с крака мънички хростозаври.

— И ти искаш да останеш. — Кемпър ме погледна съчувствено. — Е, какво пък, оставай. А след ден или два при тебе ще дойде хростозавър, ще падне мъртъв в краката ти и ще си загубиш ума да изчисляваш, кой от нас си приготвил за обяд!

Гласът му звънеше като от натегната струна и когато произнесе последната дума, се обърна... Показа се, че всички момчета стоят с гръб към мен. Усетих ужаса на самотата.

Вебер вдигна от земята брадвата и тръгна по клетките, като чупеше катинарите и пускаше на свобода малките хростозаври.

Бавно тръгнах към кораба, изкачих се по стълбата, като здраво притисках до гърдите си чантата. Спрях пред входния люк, обърнах се, опитах се за последен път да обхвана с поглед лагера и всички мои другари и разбрах, че не мога да ги напусна. Та ние бяхме прекарвали заедно толкова години! Те ми се шегуваха, аз непрекъснато се усамотявах и хапвах самичък, и така не усещах миризмата на пържено...

Помислих си, че дори не си спомням, откога се тъпча с този боклук, леплив и безвкусен, но заради проклетия си стомах аз никога не бях опитвал нормална човешка храна. Може би момчетата да са пощастливи от мен дори в дадения миг. Та нали човек, превръщайки се в хростозавър, никога няма да остане гладен и стомахът му винаги ще бъде пълен с приятна на вкус апетитна храна. Хростозаврите ядат само трева, но може би, когато аз се превърна в хростозавър, тревата ще стане за мен истинско лакомство — като недостъпната ми сега тиквена баница?

Стоях пред люка и размишлявах за храната.

Диетичната ми чанта получи с моя помощ значително първоначално ускорение, разсече тъмнината и се изгуби в нея. Листата със записите закръжаха из въздуха и бавно се запускаха към земята.

Върнах се в лагера и веднага се сблъсках с Парсънс.

— Какво има за вечеря? — запитах аз.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.